

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

MISIONARUL COPIILOR

Ca urmare unei hotărâri a Cercului Catehetic, P. Sf. Episcop Andrei a numit de *misionar* al copiilor pe unul din membri și autor a lor două manuale de Religie: Pr. C. Mureșan din Arad-Grădiște.

Când fac câteva reflexii despre viitoarea activitate a confratelui nostru, ales să intensifice *educația religioasă* a tineretului din școala primară și din organizațiile extrașcolare și premilitare, gândul mă duce la personalitatea luminoasă a misionarului, eroul principal din romanul lui A. I. Cronin „Cheile Impărăției”.

„Misiunea sfântul Andrei” din Pai-Tan, orașel din China, comunică cu Dumnezeu prin glasurile de rugăciune și cântare a sutelor de *copii*, neprihăniții cetățeni ai împărăției cerurilor. După nesfârșite decepții cu cei vârstnici, misionarul consacrat, află „cheile” pentru împărăția cerească în sufletele curate ale copiilor.

Dostoiewski, un alt romancier creștin, constată cu bună dreptate, că dacă a mai rămas ceva din raiul pierdut, sunt ochii copiilor și ne cere: „Dați-mi pe toată viața ochii unui copil și nu voi mai vedea altceva decât lumina fericită a raiului dumnezeesc”.

În sufletul copilului nevinovat aflăm fericirea pierdută din împărăția cerească. Evanghelia pentru aceasta ni-l pune pe copil ca *model* de curățenie, nevinovăție și smerenie, cerințe imperative pentru dobândirea împărăției lui Dumnezeu.

Preotul este pus de iconom în această împărăție a sfințeniei. Privirea lui trebuie să îmbrățișeze în rândul întâi pe copii, ca pe niște *părtași* ai acestei împărății cerești.

Misiunea preotului este de a *ține legați* pe copii de această împărăție aci pe pământ, în viața lor familiară, școlară și bisericească.

Știm însă că lumea din afară influențează sufletul curat al copilului, depărtându-l tot

mai mult de porțile împărăției cerești. Uneltirile diavolești nu odată reușesc să răpească câte-un copil, târându-l în prăpastia păcatelor.

Aci se impune *prezența* preotului-misionar, care cu mijloce noi completează lucrarea păstorului catehet și a duhovnicului liturgisitor.

Misionarul copiilor își va pune întrebarea: — Câți dintre elevii școlii primare și din tineretul E. E. și P. P. și-au păstrat curățenia sufletească de a fi cetățeni ai împărăției lui Dumnezeu? Cea dintâi lucrare va fi *cercetarea* acestui tineret pe Eparhie.

Misionarul va vizita elevii școlii primare din diferite regiuni — șes, deal și munte — și va aduna „materialul” sufletesc luând contact direct cu tineretul. El nu va „inspecta” orele de Religie din parohia vizitată, ci va ține de fiecare dată câte-o „lecție de model” ca să se convingă de puterea perceptivă și de înclinările spre *aplicare* în viața elevilor a învățăturilor mântuitoare, predate la studiul Religiei.

Misionarul copiilor nu va cerceta cât material s'a predat de către cateheți, ci *cât de aproape* sunt elevii de Dumnezeu prin Biserica noastră străbună. Deaceia va căuta să facă o legătură organică între catedră și amvon, introducând pe unde trece *predica pentru copii*.

Postul cel Mare, cu slujbele sale de un misticism educator, oferă părintelui misionar larg teren de activitate. Participarea elevilor la sfintele Liturghii a Darurilor înainte sfințite, dovedește că în enorie tineretul și-a păstrat legătura cu împărăția cerească. Organele locale bisericești și școlare înțeleg adevărata lor chemare: educația tineretului în duh creștinesc.

Misionarul copiilor va cerceta la fața locului *cum activează* copiii la sfintele slujbe. Se va interesa în special dacă elevii cântă răspunsurile liturgice, dacă citesc Apostolul, rostesc rugăciuni și psalmi, ori colaborează la fastul

serviciului divin prin purtarea de făclii, rîpizi, etc.

Părintele misionar va găsi în unele locuri obiceiuri *vrede nice de imitat*, pe aceste va căuta să le generalizeze ținând cu preoții cateheți și confesorii organizațiilor E. E. și P. P. conferințe Unde va cere necesitatea va ține sfaturi și consfătuiri *cu părinții* elevilor. Cu un cuvânt va ține legătură organică cu toate forurile oficiale și particulare cari decid asupra stărilor sufletești și trupesti ale copiilor din întreaga Eparhie.

Materialul cules cu prilejul vizitelor se va prelucra și prezenta Cercului Catehetic ca în viitor să se generalizeze prin conferințele catehetice.

Cam aceste ar fi deocamdată directivele pe care va avea să le plinească misionarul copiilor. Rog pe părinții cu experiență pastorală și misionară să mă completeze. Le voi fi foarte recunoscător.

ct.

Legea morală

— „De voiești să intri în viață, păzește poruncile“ (Mt. 19, 17). Astfel i-a răspuns Mântuitorul aceluia tânăr, care vroia să știe ce bine va face pentru ca să moștenească viața de veci. Și dacă atingerea acestei vieți e scopul cel mai însemnat — după preamărirea lui Dumnezeu — a existenței noastre pământești, apoi calea cea mai sigură spre aceasta este ascultarea neconținută a poruncilor lui Dumnezeu, care în totalitatea lor constituie Legea morală.

Am spus, mai de mult, că Dumnezeu ne-a înzestrat cu libertate morală, acea facultate sufletească în urma căreia ne putem decide spre o faptă sau alta. Această libertate morală explică faptul că Dumnezeu ne-a lăsat poruncile sale, căroră trebuie să ne conformăm. Este deci o conlucrare între Dumnezeu și om, spre realizarea vieții acesteia. Așadar se recer condiții din partea lui Dumnezeu și din partea omului. Din partea lui Dumnezeu, pe lângă harul divin, condiția realizată de el pentru viața morală a omului, este legea morală. Iar din partea omului obvine străduința sa de a și conforma această activitate cu legea morală dată. Dar despre această străduință, în predica următoare.

*

Ce este legea morală? Legea nu este altceva decât dovedirea atotputerniciei lui Dumnezeu în creațiunea sa. Sau, cu alte cuvinte, legea este voința lui Dumnezeu promulgată în internul no-

stru, sau în mod expres, prin porunci, care trebuie respectate. Oriunde vedem o ordine oarecare respectată cu strictețe, trebuie să admitem, că acolo există și o lege în virtutea căreia se menține ordinea desăvârșită în univers. Și oriunde există o lege trebuie să fie și o minte, o inteligență supremă, care a rânduit-o. Primul și marele legiuitor este Dumnezeu. El a stabilit legile vesnice după care se mișcă lumea și se dezvoltă viața și de care ascultă toate creaturile.

Există la Dumnezeu o lege eternă — precum și el etern este — care conduce întreg universul către sronul final. Ea este izvorul tuturor celorlalte legi (Pilde 8, 15). Aci se cuprinde legea fizică, după care se conduce cu necesitate lumea nerațională. Soarele și celelalte planete nu își discută mersul lor, nici crugul nu și-l pot schimba. Instinctele animalelor, precum și legile naturii, rămân pururea și pretutindenea aceleași.

În legea eternă dumnezeiască se cuprinde și legea morală, care se impune, dar nu cu necesitate, creaturilor raționale, adică nouă oamenilor. Dintru început avem sădită de Dumnezeu în inima noastră legea naturală, despre care zice sf. apostol Pavel, că și „*păgânii care n'au lege, din fire fac ale legii, aceștia neavând lege își sunt ei singuri lege, care arată fapta legii scrisă în inimile lor*“ (Rom. 2, 14—15). Dar mai cu seamă noi creștinii avem legea morală pozitivă, descoperită de Dumnezeu în sf. Scriptură, în care aflăm legile sau poruncile date oamenilor de Dumnezeu prin prooroci, prin apostoli, și mai presus de toate, prin Mântuitorul Hristos. Din Vechiul Testament ne-au rămas valabile cele zece porunci. Toate celelalte și-au găsit împlinirea în marea poruncă a iubirii din Testamentul Nou: „*Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău*“ — zice Domnul „*Aceasta este întâia și cea mai mare poruncă. Iar a doua asemenea acesteia: Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși. În aceste două porunci se cuprinde toată legea și proorocii*“ (Mt. 22, 37—39).

Din această poruncă de temelie a creștinismului s'a inspirat, mai apoi, și legea omenească bisericească și civilă. Legea morală bisericească e codificată pe scurt în cele nouă porunci bisericesti, care se pot afla în orice carte de rugăciune. Cât despre legile civile, acestea pe vremuri se inspirau din legea creștină, pe care căutau să n'o contrazică. Ca o reminiscență ne-a rămas astăzi formula: „prin grația lui Dumnezeu“ prin care Capii statelor vor să arate că au ajuns în calitate de legiuitori. Adecă, la urma urmei, tot Dumnezeu ar fi supremul legiuitor, iar dânșii sunt numai uneltele alese prin care se dă supușilor legea.

Așadar Dumnezeu este supremul legiuitor în toate: sau în mod direct sau indirect. Respectarea și ascultarea legilor este necesară pentru bunul mers al omenirii. Este respectarea și ascultarea voinței lui Dumnezeu. Iată ce urmează, de astă dată, din învățatura despre legea morală: Să ținem legea. E mare lucru acesta, pentru că ținerea poruncilor lui Dumnezeu nu e numai un semn de respect față de dânsul, ci este chestie de mântuire sau de pierzare. Doar așa spunea Mântuitorul: „De voești să intri în viață, păzește poruncile” (Mt. 19, 17). Iar în Apostolul de azi sf. Pavel zice către Corinteni: „Și vă fac cunoscută, fraților, Evanghelia pe care vi-am binevestit-o, pe care ați și primit-o, în care și stați, prin care vă și mântuiți, dacă o țineți precum vi-am binevestit-o” (I. Cor. 15, 1—2). Totașa spune și sf. Vasile cel Mare că „dacă voești să fii în zilele cele bune, dacă iubești viața, atunci îndeplinește porunca vieții”. Căci așa citim: „Cel ce mă iubește, păzește poruncile mele” (Io. 14, 23). Într’adevar, pazirea poruncilor evanghelice e dovada de iubire față de Dumnezeu (Io. 14, 15) și de aproapele nostru (Gal. 6, 2).

Ca păzitor al poruncilor îl avem în primul rând pe însuși Hristos, un model desăvârșit. Cu adevărat, virtutea copilăriei, a tinereții și a bărbăției lui a fost ascultarea, împlinirea legii. Toată viața lui a fost o necontenită străduință de a împlini „rânduiala legii” (Lc. 2, 41—49), căci n’a venit să strice legea, ci s’o plinească (Mt. 5, 17). Astfel s’a întrupat, conform legii eterne a lui Dumnezeu; la opt zile s’a tăiat împrejur; la patruzeci de zile a fost dus iară la biserică; prunc fiind, mergea în praznice la Ierusalim și era ascultător întru toate; iar la treizeci de ani se botează, ca să împlinească toată dreptatea.

*

Un bătrân întrând în vorbă cu preotul său, îi spunea, între altele, și aceste gânduri ale lui: — „Stau și mă gândesc, părinte, că, Doamne, grele vremuri și multe neazuri au venit peste noi! Da’ nu pot zice că nu slujim noi o asemenea pedeapsă. Că tare ne-am îndepărtat de Dumnezeu și de legea lui. Iaca mă uit la mine’n casă: copiii și nepoții așa se culcă, așa se scoală — și aci bătrânul își aruncă bățul pe pământ și apoi îl ridică — fără rugăciune, ca și păgânii fără de lege, adică. Și în vecini, până la capătul ulței — atâta știu eu — sunt toți la fel”.

Ce am mai putea adăuga noi la cuvintele acestui bătrân cuminte? Și cu ce ne-am putea îndreptăți?! E prea adevărat că ne-am îndepărtat mult de Dumnezeu, și aceasta reiese din faptul că legea lui o călcăm în picioare. Poruncile dumnezeiești și bisericesti au devenit literă moartă,

căci de mult nu mai rodesc în viața noastră. De aceea zice Domnul: „Dacă oamenii vor părăsi legea mea și nu urmează judecățile mele, eu voiu cerceta cu toiagul nelegiuirile lor” (Ps. 88, 31—32). Așadar, de vom să avem bine pentru societatea în care trăim și să ne mântuim sufletul, să ne întoarcem la lege și mărturie. „Să iubim poruncile prin fapte ca ale Domnului, căci însuși Cuvântul, făcându-se cu adevărat trup a aratat aceeași putere și în faptă și în gândire. Iar noi primind cuvântul ca pe o lege, să ne convingem că poruncile și îndemmurile lui sunt tot atatea căi drepte și netede spre veșnicie (Clement Alexandrinul).

B.

Cauze mici cu efecte mari: stolele

S’ar părea că prin salarizarea clerului, prin împrietărirea parohiilor și prin acordarea de ajutoare pentru parohiile misionare, problema venitelor stolare ar fi rezolvată. Și totuși, mai răzbat și se aud ecouri de nemulțumiri pe tema aceasta. Ciudățenia crește și mai mare, când se constată că smintelile din pricina stolelor nu vin din parohiile sărace, din satele dela munte, ci mai ales din cele mai bine situate și dela șes.

Pentru a stabili odată pentru totdeauna principiul moral și canonic pe temeiul căruia se încasează stolele și pentru a pune odată stavilă sminteiilor ce se provoacă prin fixarea și încasarea lor, e necesar să dăm câteva lămuriri și să scoatem câteva concluzii.

Trebue să știm întâi de toate că stola nu e bir, nici taxă obligatorie, ci *ofrandă*, adică dar benevol. Este deci evident că pentru ofrande nu se admit târguiețile. Cine face *taxe* din ofrande și mai ales cine refuză anumite servicii religioase, dacă nu primește o anumită taxă cerută, nu este numai simoniac și arghirofil, dar și aducător de mare scandal în sufletele credincioșilor. Nu este crimă mai odioasă față de cele sfinte, cum e târgul pentru stole.

În rândul al doilea trebue ținut seama că stola este o ofrandă dintr’o vreme când preotul nu avea *salar* dela stat sau dela comunitate, ci trăia din darurile primite dela credincioși. Fiecare credincios știe principiul evanghelic că: celce slujește la altar dela altar trebue să trăiască, dar știe și aceea că astăzi, pentru o mai bună ordine cu întreținerea clerului, statul plătește salarii, iar stolele rămân ceea ce au fost totdeauna: ofrande benevole și nimic mai mult.

În rândul al treilea trebue să ne gândim și la momentele în care se află oamenii, când solicită anumite servicii preotului. De pildă, este un caz de moarte: Cum poți mângăia un suflet îndurerat, când îi fixezi taxe care îl tulbură? Trebue să fie cineva total insensibil ca să facă târg în fața mortului...

Problema sectară își datorează cincizeci la sută din cauza lăcomiei stolare. Scriem aceasta întemeiați pe date culese dintr'o experiență destul de îndelungată.

Dar peste toate acestea, cel mai mare rău, cea mai mare catastrofă, ce se produce în urma lăcomiei după venite stolare, este ruperea legăturii sufletești dintre păstor și turmă. Asta-i rezultatul cel mai dureros. Păstorul și turma în trecut erau una, pentru că ofrandele se făceau mai mult în natură și sub titlu de „cinste,“ nu plată. Nu interveniseră încă motivele de supărare și de ruptură de astăzi. Apoi, poți predica, poți muștra și îndruma cât vrei, dacă nu ești păstor desinteresat, îți pierzi turma. Ce-i și mai interesant că sunt parohii unde preoții nu stabilesc nicio dată, niciun fel de taxe stolare, și cu toate acestea ofrandele vin. Li se plătesc toate slujbele, însă cu inimă curată. Oamenii își cunosc datoriile lor și le îndeplinesc, unde păstorul e păstor. Știu să dea „celui cu cinstea, cinste...“

Concluziile care se impun sunt acestea: 1. Să ne ferim de smintele; 2. Să păstrăm legătura sufletească cu poporul (căci avem lipsă de el); 3. Să îngropăm odată pentru totdeauna obiceiul odios al târgului cu stolele. 4. Să urmărim întocmai cuvintele sfântului apostol Petru:

— „Păstoriți turma lui Dumnezeu, care vi s'a incredințat, veghind asupra ei nu cu silnicie, ci de bună voie, după Dumnezeu, nu pentru câștig urât, ci din dragoste, nu ca stăpâni ai păstoriților, ci pilde făcându-vă turmei. Și când se va arăta Mai-marele păstorilor, veți lua cununia măririi ce neveștejită“ (I, 5, 1—4).

veșnice, după moartea noastră, pentru că și noi ca și dreptul Simion primim pe Hristos în Sfânta Cuminecătură. În ea primim sfântul Trup și Sânge și astfel ne unim cu Hristos Mântuitorul. „Cine mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu, are viața veșnică“ (Ioan 6, 54).

Oare am putea să fim lipsiți de viața veșnică, având-o chiar în noi? Am putea să nu fim mântuiți, având chiar în noi pe însuș Mântuitorul? Da, iubiților, în preacinstitul Trup și Sânge al Mântuitorului avem un zălog sigur de mântuirea și de viața noastră veșnică.

Astfel, învrednicindu-ne de împărtășirea cu Sf. Trup și Sânge al Domnului nostru Iisus Hristos, ne facem părtași desăvârșiți la viața Lui cea cerească.

Cum simpla pâine și apă, consumată de noi, împărtășește organismului nostru întreaga putere cuprinsă în ele, tot așa, la împărtășirea cu vrednicie cu Trupul și Sângele lui Hristos Taina dumnezeiască se însușește de sufletul, de întreagă ființa noastră și devine bun absolut al nostru.

Dacă în viața noastră pământească vom ști să ne împărtășim cu vrednicie cu sf. Trup și Sânge a lui Hristos, atunci nu trebuie să fim cuprinși de groaza morții, pentru că rolul ei rămâne de a ne deschide porțile raiului. Murim ca să viețuim în veșnicie.

Atunci creștinul adevărat ca și dreptul Simion va striga: Da, Doamne, nu mă tem de moarte, de iad, pentru că prin Taina Împărtășirii Tu ești cu mine. „Chiar dacă voi fi să umblu prin valea morții, nu mă tem de nici un rău, căci Tu ești cu mine“ (Ps. 23, 4).

Deci învrednicește-mă, Doamne, de împărtășirea sfințitelor Tale taine și dăruiește-mi sfârșit creștinesc, ca împreună cu dreptul Simion să pot zice: „Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, în pace“...

Pr. A. Cuznețov

Calea dreptului Simion

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace...

Prin cuvintele de mai sus, dreptul Simion plin de bucurie a primit pe dumnezeescul prunc în brațe.

Care este cauza bucuriei dreptului, unde se pregătește să se ducă dânsul? El este gata de moarte. I s'a promis de Dubul Sfânt, că nu va muri până când nu va vedea pe Iisus Hristos Mântuitorul lumii. Deci a venit vremea pentru el să se despartă de viața aceasta și iată el, în bucurie nestăpânită, își cântă și laudă pe Domnul.

S'ar cuveni și fiecărui creștin, ca la apropierea morții să fie vesel și în gură cu cuvinte de laudă pentru Dumnezeuul nostru.

Și de fapt, de ce trebuie să fim înfricoșați de suflarea rece a morții?

Noi nu suntem păgâni, fără nădejdi, ci suntem creștini, cari așteaptă învierea morților. Iată dreptul Simion, văzând pe Hristos Mântuitorul lumii, la evidența mântuirii și a vieții veșnice după moarte, s'a bucurat. Tot așa și noi creștinii putem să gustăm jericirea de părtași ai vieții

Despre ce să predicăm?

În Dumineca 33 d. Rusalii (6 Februarie 1944) vom vorbi despre: PĂRȚILE BISERICII. PRONAOSUL SAU TINDA.

Oricine intră într'o sf. biserică, poate observa dela început că, întreg cuprinsul ei, este împărțit în mai multe părți. Aceste părți, obișnuite încă din cele mai vechi timpuri, sunt în număr de trei, după numărul persoanelor sf. Treimi: pronaosul sau tinda, naosul sau partea din mijlocul bisericii unde stau credincioșii, și altarul, care este partea cea mai sfântă din cuprinsul unei biserici.

Toate aceste părți își au preînchipuirea lor încă din timpul Vechiului Testament. În cartea II-a alui Moise cetim, că Dumnezeu i-a poruncit pe muntele Sinai: „Să-mi faci locaș sfânt ca să locuiesc în mijlocul lor (poporului) întocmai cum îți voi arăta Eu: chipul locașului și chipul tuturor odoarelor lui întocmai să le faci.“ (Ieșire 25, 8—9). Potrivit acestei descrieri, cortul sfânt și mai târziu templul zidit de

Solomon au avut dela început trei părți: *curtea, sfânta și sfânta sfintelor*, părți cari prin forma și înfățișarea lor preînchipuiau pe cele ale bisericii creștine, înțemeiate de Mântuitorul nostru Isus Hristos, așa după cum și alcătuitoarii lor preînchipuiau pe El însuș. Curții dela cortul sfânt îi corespunde astăzi pronaosul sau tinda, sfintei îi corespunde naosul, iar părții celei mai însemnate, sfânta sfinților, îi corespunde altarul nostru.

Dar cu toată această asemănare între părțile cortului sfânt și cele ale bisericii creștine, totuși între vechiul și noul locaș de cult există mari deosebiri. Câtă vreme la cortul sfânt, partea de căpetenie, adică sfânta sfintelor, era așezată înspre apus, la bisericile noastre altarul este întotdeauna înspre răsărit, ca o mărturisire neîncetată a locului de unde a răsărit „lumina“ mântuirii noastre. Câtă vreme în sfânta sfintelor nu intra decât Arhiereul odată pe an, la sărbătoarea Impăcării, în sf. altar preoții intră oricâteori săvârșesc sfintele slujbe. Și câtă vreme poporul Iudeu asculta sfintele slujbe din curtea templului sau a cortului sfânt, în biserică noastră credincioșii stau în naosul bisericii, adică în partea aceea în care în decursul lumii vechi aveau intrare numai preoții. Faptul acesta ne înfățișează marele dar, pe care l-a dobândit lumea creștină, prin jertfa de pe cruce a Fiului lui Dumnezeu. Această lume, împăcată cu Creatorul ei, prin această jertfă, a fost învrednicită să se apropie și mai mult de sfîntenia Lui. Sf. Apostol Pavel vorbind despre acest dar deosebit, scrie celor din Efes: „*Voi, care oarecând erați departe v'ați apropiat prin sângele lui Hristos... d ci dar nu mai sunteți străini și venetici, ci împreună cetățeni cu sfinții și sunteți din casa lui Dumnezeu* (Efes. 2, 13, 19). Iar sf. Apostol Petru se exprimă în acelaș sens când scrie: *Voi sunteți seminție aleasă, preoție împărătească, neam sfânt popor agonisit (de Dumnezeu), ca să vestiți în lume bunătățile celui ce va chemat din întunerec la lumina Sa cea minunată. Voi care odinioară nu erați popor, iar acum sunteți poporul lui Dumnezeu, voi care odinioară n'aveați parte de milă, iar acum sunteți miluiți*“ — prin Hristos (I Petru 2, 9—10).

Data fiind această învrednicire a noastră, a creștinilor, este deosebit de folositoare și cunoașterea tuturor acestor părți ale sfîntelor noastre biserici, mai ales că fiecare în parte ne înfățișează un tainic înțeles. Vom începe această cunoaștere cu *pronaosul sau tinda*.

Pronaosul sau tinda este partea bisericii dintre ușa dela intrare și naos. Deși la multe biserici de astăzi el lipsește ca parte distinctă, totuși se poate considera ca atare locul de sub turnul bisericii, adică locul dela perețele dinspre apus până la despărțământul femeesc. El se mai numia în vechime și *paradis*, deoarece pe pereții lui se înfățișează icoana

lui Adam și Eva în raiu, cu înțelesul tainic că urmașii lui Adam, scoși din raiul desfătării de altădată, află aci, în biserică lui Hristos, raiul pierdut prin păcatul lor.

De obicei în partea aceasta a bisericii se afla în timpurile vechi un vas mare (baptisteriu, piscina), în care se botezau cei ce primiau noua învățătură alui Hristos. Tot aci era așezată, în partea stângă, o masă pe care se făceau agapele, adică mesele obștești pentru văduve și săraci, prin cari cei dintâi creștini împliniau cu atâta entuziasm porunca iubirii față de aproapele. În tinda bisericii se săvârșiau la început — ca și astăzi în mănăstiri și în bisericile cari au această parte, — priveghierile de noapte, taina sf. Botez, slujba înmormântării, litia, precum și alte slujbe bisericesti.

Insemnătatea acestei părți a bisericii era însă deosebit de mare în timpurile vechi. Această însemnătate era legată de felul de viață a celor dintâi creștini, viață care se caracteriza printr'o evlavie și curăție deosebită. Potrivit regulilor aspre ale acestei vieți, cei cari săvârșiau păcate mai grele, erau scoși din adunarea credincioșilor și nu le era îngăduită participarea la sf. Liturghie și nici nu li se împărtășia sfintele taine, pânăce nu se căiau și se îndreptau. Sf. Apostol Pavel, referindu-se la un atare păcătos, scrie celor din Corint: „*Să dai p unul ca acela Satanei spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului*.“ (I Cor , 5). Dar acelaș Apostol intervine mai apoi pentru primirea din nou a celui pocăit în sânul credincioșilor, scriindu-le ca să-l ierte și să-l mângăie „*ca nu cumva să fie doborât de mai multă întristare*“ (II Cor 2, 7).

Un atare penitent trebuia să-și arate părerea sa de rău, pentru păcatele săvârșite, prin anumite semne dinafară, ca de pildă, netunderea părului, îmbrăcăminte aspră și rea, post și rugăciune neîncetată și mai ales prin mărturisirea în public a păcatului făcut. Și, fiindcă nu avea voie să intre în biserică, pânăce aceasta nu-i dădea cuvenita deslegare, el rămânea în tinda bisericii și aci mărturisindu-și păcatul, implora pe ceice intrau ca să se roage și să intervină pentru primirea lui din nou în rândul celorlalți credincioși. Tinda bisericii servia prin urmare în timpurile vechi, ca loc de pocăință publică pentru cei păcătoși. Cu vremea însă, conducătorii bisericii au oprit această mărturisire publică, pentru ca nu cumva prin săvârșirea ei să se producă sminteală în rândul celorlalți credincioși, cum s'a și produs de fapt.

Afară de cei ce se căiau de păcatele lor, în tinda bisericii mai stăteau în timpurile vechi și *cei chemați sau catechumenii*, adică aceea cari se pregăteau pentru primirea botezului creștin. Cum cei mai mulți dintre noii adepți ai învățăturilor lui Hristos erau veniți din păgânism, biserică le-a cerut dela început o anumită pregătire, prin post și rugăciuni și mai ales prin adâncirea învățăturilor creștine și nu-

mai după ce făceau dovada unei vieți curate, precum și a cunoașterii acestor învățături, puteau primi taina sf. Botez. Toți acești „chemați“ sau „catechumenii“ nefiind membrii ai Bisericii lui Hristos, nu puteau lua parte nici la sfintele slujbe ce se săvârșiau în biserică, ci-și făceau rugăciunile și pregătirea lor în tindă sau pronaos, alături de penitenți. Abia după primirea sf. botez aveau dreptul să intre în biserică și să participe la sfintele slujbe ce se săvârșiau aci. Sf. Simeon Tesalonicul, vorbind despre această menire a pronaosului, scrie că „*tinda bisericii și catechumenii închipuiesc pământul și aceștia ca unii ce trăiesc dobitocește, stau pe pământ, nu în cer, pe care îl închipuiește biserică.*“ Iar despre sfintele slujbe ce se săvârșiau în vechime aci, spune că prin ele „*arătăm că la începuturile rugăciunilor stăm dinafară, ca înaintea raiului sau a însuși cerului, închipuind cu starea aceea de afară, cum că ședem numai pe pământ...*“ „*iar deschizându-se ușile noi intrăm în dumnezeiasca biserică, ca în rai sau în cer.*“

Tot în tinda bisericii stăteau în vechime și cei ce erau stăpâniți de duhuri necurate (energumenii).

Din rosturile acestea însemnate, pe cari le-a îndeplinit pronaosul sau tinda bisericii în trecut, în urma desființării catechumenului și a pocăinței publice, el a rămas totuși cu o adâncă însemnare și pentru noi, creștinii de astăzi. El ne reamintește mereu de datoria noastră de a ne umili în fața Părintelui ceresc, de a ne căi sincer și a ne curăți de păcatele noastre când pășim în Casa lui Dumnezeu. Ca o amintire a acestei datorii a rămas până astăzi obiceiul, ca rugăciunile pentru curățirea femeii, la patruzeci de zile după naștere, să se facă aci în tinda bisericii.

Oridecâteori pășim deci pragul sfințelor noastre biserici, să ne reamintim de această însemnătate de altădată a tindei și căindu-ne sincer pentru toate păcatele noastre, să zicem ca și vameșul din Evanghelie: „*Dumnezeule, milostiv fi mie păcătosului!*“ (Lc. 18, 13). Numai printr'o atare căință și umilință sinceră, ne arătăm în adevăr vrednici de înălțimea cerească a sf. biserici și a tuturor sfințelor slujbe ce se săvârșesc azi. Și numai printr'o recunoaștere obiectivă a păcătoșeniei și netrebniciei noastre, putem dobândi și iertarea cerească, atât de necesară unei bune conviețuiri cu Părintele nostru ceresc.

T.

Reviste

„REVISTA TEOLOGICĂ“ — Nr. 11-12, Nov.-Dec. 1943.

Sibiul ortodox ne-a trimis ultimul caet al „Revistei Teologice“ din anul încheiat. Apărut în aceleași cunoscute și admirate condiții tehnice, în cele 55 pagini, caetul de față se impune atenției cititorilor prin momentul pe care-l evidențiază și care trebuie să în-

demne spre bucurie pe fiecare bun român. E vorba de sărbătorirea a 50 ani de viață a P. S. Nicolae Colan al Clujului, rămas acolo, prin vitregia timpurilor să fie „Apostol printre neamuri“ și toiag de sprijin și nădejde pentru toate sufletele noastre românești până la ivirea zorilor de răscumpărare și a d-lui prof. Dr I. Lupaș.

Neobositul urmaș la catedră și conducerea revistei, prof. Diacon Dr. Grigorie T. Marcu, înselează în pagini de măiastră pricepere și dragoste nețărmurită, liniile unui portret sufletesc viu și pătrunzător, schițând fapte și realizări bogate pe seama Bisericii și Neamului.

Noi aceștia de dincoace „de deal“, cari stăm mereu cu ochii gândului și a inimii îndrumați spre locuri pierdute, ne asociem cu drag la această românească sărbătorire.

În cealaltă parte a revistei, Preotul Dr. Corneliu Sârbu își continuă interesantul studiu despre „Valoarea timpului“, tratând în 30 pag. despre „valoarea timpului ca mediu cosmic și soteriologic“. Preotul Dr. Isidor Todoran continuă studiul despre: „Filosofia religioasă a lui Nicolae Berdiaeff“.

Despre mișcarea literară scriu Dr. Grigorie Marcu și diacon Nicolae Mladin, iar „însemnările“ le face redactorul prof. Gr. T. Marcu, în același stil bogat și interesant.

De menționat mai este în numărul acesta „cronică“ închinată Pr. prof. Dr. Ioan Lupaș, renumitul nostru istoric și membru al Academiei Române, cu ocazia apariției unui impunător volum omagial — de aproape 1000 pag. — dedicat acestui valoros cărturar, care a împlinit vârsta de 60 ani în August 1940, când însă n'a putut fi sărbătorit din cauza evenimentelor cari au tulburat toată firea românească.

Participăm la această sărbătorire și dorim excepționalului profesor de istorie încă ani mulți de viață și rodnicie.

Două portrete excepționale ca realizare ale celor două personalități menționate împodobesc paginile acestui număr al revistei care încheie 33 ani de apariție strălucită.

Pr. Mircea Munteanu

Informațiuni

■ VEN. CONSILIU EPARHIAL a ținut ședință plenară, sub președinția P. S. S. Episcopului Andrei, Joi în 27 Ian. 1944. S'a hotărât să se completeze prin alegere posturile vacante de deputați în Adunarea Eparhială și în Congresul Mitropolitan și s'au definitivat profesorii dela Academia Teologică: I'. Felea și P. Deheleanu.

■ COMEMORAREA zilei de 24 Ianuarie s'a făcut și anul acesta, a treia oară, în cadrul unor fes-

tivități sobre, desfășurate în biserică, școli, teatre, cazărni și fabrici.

La Doxologia din Catedrală, oficiată de un sobor de cinci preoți, a predicat Pr. D. Tudor. Răspunsurile au fost date de corul „Armonia”. Au fost de față reprezentanții autorităților bisericești, civile și militare, în frunte cu P. S. Episcop Andrei.

■ HIROTONIA P. C. Arhim. Chesarie Pănescu întru Episcop s'a săvârșit Dumineca trecută, în Catedrala sf. Patriarhii. După cuvântarea noului Episcop și a I. P. S. S. Patriarhului, dl prof. Ion Petrovici, ministrul Culturii Naționale și al Cultelor, a rostit un cuvânt plin de luminoase îndrumări practice și idei de interes apologetic, din care desprindem aceste pasagii :

„Biserica, așa cum o concep eu, trebuie să fie militantă și într'o astfel de Biserică, cel ce duce lupta de pe treapta P. S. Voastre, trebuie să fie un om învâțat.

Biserica militantă are de luptat atât contra superstiției cât și a ateismului. Atunci când pietatea alunecă în superstiție, ea riscă să fie complet desființată. Iar în contra superstiției, se luptă cu arme care presupun învâțătura.

Cultura mai este necesară și în lupta contra ateismului. Ateismul se împodobește îndeobște cu argumente pseudo-științifice, fiind produsul semi-doctrinismului și, pentru a-l combate, se cer arme potrivite, scoase din arsenalul unei culturi profunde.

În al doilea rând sunteți un om blând. Aceasta este o calitate indispensabilă pentru un slujitor al bisericii. Cerul nu se poate cuceri cu violență, ci cu blândețe și rugă. Cerul nu se cucerește urcându-ne semet spre el, ci făcându-l să se coboare spre noi. Această coborâre nu se poate obține de cât cu blândețe și rugăciune“.

■ † DR IOAN MOLDOVAN, bunul și vrednicul medic chirurg și director pens. al Spitalului Central din Arad, s'a stins din viață Joi seara în 20 Ianuarie 1944. Avea 62 ani. Venit în Arad din Ciunga j. Alba și intrat prin căsătorie în distinsa familie Petran, a dus o viață de om, medic creștin, care l-a ridicat în aprecierea tuturor celor ce l-au cunoscut. Figură de o rară frumusețe bărbătească și de o autentică noblețe sufletească, a făcut din medicină apostolat și din întregă viața lui un model de om : bun, blând, senin, duios ca cel mai bun tată și iubitor ca cel mai bun creștin. N'a făcut zgomot în jurul său, pentru că a muncit tăcut, neîncetat și desinteresat. Miile de bolnavi pe care i-a îngrijit în Spitalul Central și sutele de soldați răniți — toți vindecați — pe care i-a îngrijit în spitalele militare din Arad, dau despre el cea mai bună mărturie, și în fața oamenilor și în fața lui Dumnezeu. Calitatea de creștin practicant și-a dovedit-o nu numai prin împlinirea datoriilor către biserică, dar și prin românizarea și înzestrarea capelei ortodoxe dela Spital. Prin opera aceasta el se înscrie în rândul ctitorilor de biserică, pomeniți neîncetat în rugăciunile ce se fac în fața sfintelor altare.

Nu e mirare că la înmormântarea lui, săvârșită Duminecă în 23 Ianuarie, a luat peste un public foarte numeros, mai ales din rândul intelectualilor arădani.

Prohodul a fost oficiat de către P. S. S. Părințele Episcop Andrei, asistat de patru preoți. Despre meritele vrednicului defunct au cuvântat : P. C. prot. F. Codreanu, dl Dr I. Pescariu actualul director al Spitalului Central în numele Ministerului Sănătății și dl Dr maior Bonciocat în numele Garnizoanei, decedatul servind multă vreme și în armată cu gradul de Colonel, decorat cu ordinul Coroana României în gradul de comandor, Crucea meritului sanitar cl. I. și altele. La cimitir a vorbit în numele colegiului medicilor dl Dr Al. Pcp.

Transmitem îndureratei familii : soției, celor doi fii, mamei soacre, fratelui, sorei și cumnatului prof. univ. Dr C. Petran creștinești condoleanțe, iar pe Dumnezeu îl rugăm să-l odihnească în pace.

■ † PR. VALERIU FELNECAN din Sâmbăteni a trecut pe neașteptate la cele veșnice, Duminecă în 23 Ian. 1944, în vârstă de 64 ani. Ceasul morții l-a aflat în biserică, îndată după Sf. Liturghie. A fost unul dintre preoții vrednici din generația bătrânilor. A servit la altarul din Sâmbăteni, — la care a slujit și tatăl său, tot preot — 44 ani.

După școala primară din sat, V. Felnecan a terminat liceul la Beiuș, Academia de Agricultură la Herăstrău și Teologia la Arad. A fost unul dintre puținii tineri arădani, care și-au făcut studiile în Vechiul Regat, înainte de întregirea Patriei. Cunoștințele sale teologice le-a valorificat în îndelungata sa pastorație, iar cele agronomice, atât teoretic, în numeroase conferințe, cât și practic, ca agricultor și apicultor de model.

Înmormântarea i s'a făcut Marți, 25 Ian. c. Sf. Liturghie a fost oficiată în acea zi de P. C. Ic. st. C. Turicu și C. preoți N. Popescu-Ciacova și I. Bugariu-Beșenova. Corpul defunctului a fost adus în biserică pe umeri de către preoți. După Prohod, — la care au servit 18 preoți, între cari și doi dintre colegii adormitului în Domnul, Pr. Maci-Căpruța și Jurma-Sf. Andrei, — parentarea a fost făcută de către P. C. Cons. ep. C. Turicu, delegat al P. S. S. Părintelui Episcop Andrei, Pr. Ilie Chebelevu delegat protopopesc, Pr. Tr. Rugilă în numele parohienilor. La mormânt a vorbit Pr. N. Popescu-Ciacova, în numele celor îndrumați și ajutați la școală de către Pr. V. Felnecan.

La înmormântare au luat parte intelectuali și poporeni numeroși din sat și jur, în frunte cu corul „Astra” al intelectualilor și țărănilor din Radna, sub conducerea Părintelui Gh. Crișovan.

Dumnezeu să-l odihnească în ceata dreptilor, iar celor îndurerați : soției, fiului (ofițer mobilizat în Transnistria), cumnatului Pr. I. Ardelean-Micalaca să le trimită harul mângâerii Sale.

Școala de Duminecă

6. Program pentru Duminecă 6 Februarie 1944.

1. *Rugăciune*: Tatăl nostru.
2. *Cântare comună*: Mărire. Binecuvintează sufilete al meu pe Domnul...
- 3—4. *Cetirea Evangheliei* (Luca 18, 10—14) și *Apostolului* (II Timoteni 3, 10—15) zilei, cu tâlcuire.
5. *Cântare comună*: Păharul mântuirii... (70. Cânt. rel. pg. 8).
6. *Cetire din V. T.*: Tot despre porunca VII. dz.: Curățenia vieții celor căsătoriți. Calea Mânt. Nr. 23 din 8 Nov. 1942).
7. *Povește morale*: Despre cei ce iubesc înțelepciunea. (Cartea înțel. lui Sol. c. 10).
8. *Intercalații*: Poesii rel. etc.
9. *Cântare comună*: Apărătoarei Doamne...
10. *Rugăciune*: Rug. 10. dela Utrenie: Doamne, Dumnezeu nostru... (Liturghier pg. 42).

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943).

A.

Nr. 2 3/1944.

Concurse

Se publică concurs *repeșit* pentru întregirea, prin alegere, a parohiei de clasa I (primă) Agraș I, protopopiatul Șiria, cu termen de 30 de zile,

VENITE:

1. Una sesiune parohială, cu dreptul de pîdure și pășune și una cânepiște.
2. Birul și stolele legale.
3. Locuință în casa parohială de sub Nr. 214 cu supra edificate și grădină.
4. Salarul dela Stat

Preotul ales va plăti impozitele după beneficiul preoțesc din al său. Cererile de concurs, însoțite de actele necesare (Extras de botez, diploma de bacalaureat sau altă diplomă echivalentă, absolutor teologic, diploma de capacitate preoțească și memoriu despre activitatea pastorală), adresate Consiliului parohial din Agraș, se vor înainta Consiliului Eparhial din Arad.

Preoții admiși la candidare, cu prealabila aprobare a protopopului tractului, se vor prezenta în sf. biserică din Agraș pentru a servi, cânta și cuvânta, și pentru a face cunoștința alegătorilor.

Din ședința Consiliului parohial Agraș, ținută la 7 Noemvrie 1943.

Aprobat în ședința Consiliului Eparhial dela 18 Ianuarie 1944. 1—3

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
cons. ref. eparhial.

Nr. 311/1944.

Se publică concurs *din oficiu*, cu termen de 15 zile, pentru întregirea prin numire a parohiei Tălagiu, protopopiatul Gurahonț.

VENITE:

1. Stolele și birul legal.
  2. Salarul dela Stat.
- Parohia este de c'asa III (treia).
Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial.
Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 18 Ianuarie 1944. 1—2

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
consilier, referent eparhial.

Nr. 273/1944.

Se publică concurs *din oficiu*, cu termen de 8 zile, cu salarul dela Stat, pentru postul de preot pentru Spitalele de Stat din Arad.

Arad, la 24 Ianuarie 1944.

† ANDREI
Episcop.

Traian Cibian
consilier, ref. eparhial.

Nr. 252/1944.

Prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 zile pentru conferirea de ajutoare pentru anul școlar 1943/44.

1. *două burse* fiecare în sumă de lei 10.000 (zece mii) pentru doi dintre cei mai buni elevi ai Școlii Normale ort române „Dimitrie Țichindeal din Arad.

2. *ajutoare* din fundațiunile:

„Teodor Pap” în suma de lei 20.000.

„Ștefan Antonescu” „ ” „ 15.000.

Concurenții vor înainta cererile timbrate pe adresa Consiliului Eparhial din Arad prin *Direcțiunile lor școlare*, având referatul profesorului de religie și conținând următoarele documente:

1. Extras de botez din matricola bisericească, provăzută cu clauzula oficiului parohial local, certificând că petiționarul aparține și azi bisericii noastre.
2. Atestat despre starea materială a părinților eliberat de Primărie.
3. Certificat școlar dovedind la studii media de 7.50 (șapte cincizeci).
4. Adeverință că nu mai beneficiază de altă bursă.
5. Rudeniile fondatorilor dovedesc gradul de înrudire.

Cererile ajustate defectuos nu se vor lua în considerare.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial dela 20 Ianuarie 1944. 1—3

† ANDREI
Episcop.

Ic. Stavr. Caius Turicu
consilier, referent eparhial.